

Tekst za film

DIVLJA REKA

Kroz duboke kanjone okomitih obala
flustro teče divlja voda.

Danima i neusnulim nećima umiva
ona name svede svoga odlaska.
večne žurbe...

Umivajući, ona piše povest ne skri-
vajući tajne svoje divljine...

A kapljice kao suze, slivajući se niz
kamen, kao da oplakuju večni rasta-
nak...

Na kamenu je trag vlažnih pozdrava
divije vode.

I tu u kovitlaku vode uklještene
ogromnim blokovima nepokretnih stena
potražili smo njeno poreklo...

Na kamenom šiliju Sokol Planine
doznavali smo da je čovek iz ovog napu-
štenog grada Hercega Šćepana mogao

GLE, MEHMED PAŠA NAJVEĆI MEDJU MUDRIMA I VELIKIMA
I SVOJOM BRIGOM I TRUDOM OSTVARI ZAVET SVOGA SRCA
AGRADI MOST NA RECI DRINI.
NA OVOJ VODI, DUBOKOJ I BRZA TOKA,
PRETHODNICI MU NE MOGOŠE NIŠTA PODICI.
NADAM SE OD MILOSTI BOŽJE DA ĆE MU GRADNJA BITI ČVRSTA,
DA ĆE MU VEK PROLAZITI U SREĆI
I DA NIKAD ZA TUGU NEĆE ZNATI.
JER ZA SVOGA ŽIVOTA ON JE ZLATO I SREBRO ULOŽIO U ZADUŽBINE.
I NIKO NE MOŽE KAZATI DA JE BAČEN IMETAK KOJI SE TROSI U TAKVE SVRHE.
BADI, KOJI JE VIDEO OVO KADA JE DOVRŠENA GRADNJA,
IZREĆE TARIH:
»NEK BOG BLAGOSLOVI TU GRADJEVINU, TAJ ČUDESNI I LEPI MOST!«

Ljudi iz ovog kraja pričaju legendu
o ovoj gradjevini u kojoj se mešaju
msta i stvarnost.

Znali su oni kada je podignut ovaj
most, a legende pričaju o tome kako je
Divlja Drina noću rušila ono što je da-
nu podignuto... ...i tako sve dok
Rade Neimar nije zazidao dvoje dece
STOJU I OSTOJU i ostavio otvore da
bi nesrećna majka dojila žrtvovanu
decu.

Neizbrisiv trag na kamenu stoji već
stolećima i majčino mleko još i sad se
vidi na kamenim sastavcima...

Ni ledene zime nisu ga zamrzle...

A jesenje vode spiraće ga dugo...
Drina menja svoj izgled posle svake
kiše, otkrivajući SPLAVARU uvek no-
vo lice i buja snagom svoje mladosti...

To je reka koja je delila zemlje, vla-
dare i vlasteline... U njenim gudura-
ma ginuli su ljudi braneći slobodu...
Najslavniji deo naše istorije vezan je
za Drinu, za Šćepan-polje, Zelengoru,
Vučevu, Sutjesku.

A sada... u tesnacima vlada potpuni
mir i tajanstvena tišina...

Posle Djerdaka, penušavog preliva,
kad ušća bistre Zepe, lomi se Drina
preko gornjeg buka, mesta obračuna
divlje vode i smelih splavara.

Mnogi slapovi ovde su se raspali.

Kao i na donjem buku, najvećem
slapu na ovoj reci... Poslednjoj branii
divije lepotice.

Tako svakog dana po suncu koje
prži, po kiši koja probija do kostiju,
po vjejavicama i hladnoći bez odmora,
boreći se sa prirodom vode, spuštaju-

NIKOLO RADOŠEVIĆ

nekada nešto da ispriča o Tari, o
izvoru sure vode što teče kroz mračne
kanjone i koja se gledić se na sastav-
cima sa Pivom, pretvara u divlju reku,
brzu i zapjenju zeleniku.

To je Drina koja od Šćepan Polja,
stare granice Crne Gore i Bosne, po-
činje svoj put, penušći preko mno-
gih stenjaka...

Našli smo na Foču, na maleni grad
koji se pominje još 1450 godine za vre-
me Hercega Šćepana.

Tu smo našli sve iz našeg doba:
izgradnja, staro i novo u arhitekturi,
i kod ljudi...

Tu je i Aladža džamija jedna od naj-

lepših srednjovekovnih gradjevina.

Dve reke — Drina i Ceotina teku
pored Foče. To je polazna tačka u
krajevi divlje romantike, na Sutjesku,
Zelengoru, na planini Volujak, Ma-
glić...

Ploveći niz Drinu, kroz tesne kanjo-
ne okomiti obala, nazire se plavičasta
traka neba kojom neumorno kruže or-
lovi. A na uspravnim stenama blago-
rodni bor našao je sebi mesta da iz-
nikne, da u njenim pukotinama ra-
zvije žile...

Sve je tako do Višegrada...

A tu je na DRINI ČUPRIJA...

Sa jedanaest lukova od kame...
I pločom od mermera sa hronogra-
mom u trinaest stilova:

splavari bogatstvo naših šuma niz
Drinu...

Malo predaha...
Pa opet vodopadi...

I tako je u susretima sa čovekom
divljala Drina... Zelela je da otme...
Da zadrži sa sebe svoju skrivenu
snagu...

Stanovnici kraj njenih obala ispre-
dali su mit o Drini... I verovali da
betonske brane za hidrocentralu neća
opstati u njenom koritu... Ali pobes-
nelu vodu ljudi su nadjačali i posta-
vili branu... To je trajalo osam go-
dina...

I Drina je popustila pred snagom
ljudskog uma.

I dala svoja nedra da održi plod.
Da otpušču survavanju vode preko
prelivnih otvora za turbine...

Kao nemi svedok ovih dogadjaja
stajao je Zvornički Grad Proklete Je-
rine. Drevni Neimari njegovih zidina
iznenadili bi se sadašnjim izgledom
brze reke...

Ona ovde liči na tiki zaliv nepoznatog
mora...

Na dnu ovog jezera nekada se na-
lazilo selo sa fenjerima.

Ali sela više nema... Ono se po-
merilo gore, prema brdu...

Ovo jezero plod je jednog susreta
divlje vode i čoveka. Desetine kilometra
prostire se srebrasti sjaj njegove
površine.

Pogledom na sever, Drina mirno te-
če kao i nekada... Po njoj plove čam-
ci. Skelama se prelazi iz Bosne u Sr-
biju...

A tu su i »DRINKE«, čuvene vode-

nice na Drini. Od malena su dečaci
Semberije i Mačve pratili čarobni rad
jednostavne sprave koja se okretala,
okretala stolećima i nikada nije stala.
U vodenicama se prenosila istorija a
kolena na koleno. Tu su često bili ko-
reni ličnih drama i nesreća u kasabi..

Ali i naše narodno blago: predanja,
priče, pesme...

...spominju vodenicu i vodeničare...

...pouzdane jatake hajduka i par-
tizana...

NIKOLO RADOŠEVIĆ

Tražeći željeni odmor, a sada već izbačana starica preživljava svoje rodjene

Nošen mirnom vodom vodenički točak se okretao lagano... Tu nema više gorostasnih kanjona, ni besomučnih voda... Divlja reka se smirila,

Miodrag Milošević asistent režije u filmu »Divlja reka«

na sastavcima Pive i Tare... Spremajući svoj završetak u nedrima Save svoje starije druge...

Ali to nije njen kraj...

JER...

ONA VEĆNO UMIRE I VEĆNO SE RADJA.

***

Mladi filmski reditelj Nikola Radošević iz Beograda završava ovih dana svoj deseti dokumentarni film. Njegovi poznatiji filmovi su: „Sevojna“, „Svetli putevi“, „Još jedno selo“, „Novkabel“ i drugi. Zanimljivo je da za sve svoje filmove Radošević napisao i scenario. Sada, kako smo obavešteni ovaj mladi reditelj se priprema za svoj debi na igranom filmu (u zajednici sa Svetislavom Ješićem iz Novog Sada piše scenario za film „Pobuna u Eleminu“), čija će se radnja odvijati u Vojvodini.

Denosimo Radoševićev tekst iz njegovog poslednjeg filma „Divlja reka“ koji upravo završava za studio film u Sarajevu.

***

Znam te bolje od svojih cipela
sa izlizanim potpeticama,
a koračala bih kroz oluju troje
/prošlosti.

Možda bih našla nadu proleća
u sumornoj kori septembra?
Možda bi već davno iskidana jedra
poletela novom snagom!

Tišina, čutanje, nemo je...

ARSENOV RADMILA

(Nastavak sa devete strane)

I ja slušam ove hrapave glasove. Šumadija-živice vode kolo. I moj glas postaje tanji kad kažem — živica. Žvonko pukne jezik kad izgovorim — čekot. Živica debelih i tankih reči. Ima tamnih glasova. Ima svetlih su-glasnika.

Vukašin se naherio pored puta.

Vukašin — to samo može bariton da izgovori.

Skinuo sam kapu.

A starac reče:

— Vukosava umre kao devojka. Ostala je nedirnuta.

Učuta starac.

Harmonikaš razveza. Mladić je otvorio usta da bi ga dalje čuo.

— Vazi za Čačak! — odahnuo čovek u šubari.

Podjoše kola niz razlokanu drum.

Šofer naredi pesmu, jer šofer je komandant autobusa: »Blago majci koja ima kćeri, njenu kuću čuvaju šoferi!«

A Vukašin ostade na mrtvoj straži. Dva čudna oka. Dva nakostrešena brka. Pored njega puška. A noge u stavu mirno. Pa kiša liju i zavijaju vetrovi,

spuštaju se mečave na selo. Vukašin stoji i doziva: »Stoj, postoj, putniče, namernice, ovde leže kosti Vukašina Strajinića, pešaka II puka, I čete, III desetine, koji pogibe junačkom smrću na Bregalnici, tri noći nije iz rova izodijo, ništa ijo, ništa pijo, od gladi je još u maršu dva opanka u loncu skuval i izijo, za sobom je ostavio vernal ljubu Vukosavu, neljubljenu, negljenu, koja precrće od žalosti, ostavilo stare roditelje i kuću da se na njoj celog veka crni barjak vije, ljubu svoju nije ni poljubio, samo je opanak na bose noge obuko, u grad se odvuklo, a odatle ode vojska na granicu, prva borba na čuviku ne pogubi našu diku, druga borba u vrbiku, rana stiže našu diku, dve rane zadobijo, jedna peče više kuka, a od druge klonu ruka. Mlad je bilo pa je rane preboljio. Al u trećem boju pade... To je bilo devetnaestog juna devet sto i trinaeste godine kad Srbija ratova s Bugarima.. Spomenik pisao Vuk iz Zabrdja, sav u suzama, jer i njegova deca padoše na bojištu.«

BRANKO V. RADIČEVIĆ

